

27 ส.ค. 2532

ผลของการตั้งครรภ์ไม่ปรารถนาและการคุมกำเนิดภายหลังการตั้งครรภ์
ไม่ปรารถนาของสตรีวัยเจริญพันธุ์ ในประเทศไทย

PREGNANCY OUTCOME AND CONTRACEPTION OF UNWANTED PREGNANCY
AMONG WOMEN OF REPRODUCTIVE AGE IN THAILAND

วารวรัตน์ สุวรรณ
๒

อภิสิทธิ์นันทนาการ

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย ม.มหิดล.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการเจริญพันธุ์และวางแผนประชากร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2531

Copyright by Mahidol University

15477

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของการตั้งครมภ์ไม่ปรารภณาและการคุมกำเนิดภายหลังการตั้งครมภ์ไม่ปรารภณาของสตรีวัยเจริญพันธุ์ในประเทศไทย

ผู้วิจัย วรารัตน์ สุวรรณ

ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การเจริญพันธุ์และวางแผนประชากร)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

สมศักดิ์ สุกัญฉวี, พ.บ., ผู้ช่วยศาสตราจารย์

คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี

สุวิชัย อินทประเสริฐ, พ.บ., ผู้ช่วยศาสตราจารย์

คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี

อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์, ร.บ., A.M., Ph.D, รองศาสตราจารย์

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ประสิทธิ์ พงษ์เรืองพันธ์, กศ.บ., ค.ม.

คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี

วันที่สำเร็จการศึกษา 1 มีนาคม 2531

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอัตราการตั้งครมภ์ไม่ปรารภณาของการตั้งครมภ์ครั้งสุดท้ายก่อนการสัมภานห์ของโครงการสำรวจสถานะการคุมกำเนิดในประเทศไทยรอบที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2527 อัตราการตั้งครมภ์ไม่ปรารภณาในแต่ละภาค, อัตราการทำแท้งในครมภ์ที่ไม่ปรารภณา, คุณลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ของสตรีที่ตั้งครมภ์ไม่ปรารภณา, ผลของการตั้งครมภ์ไม่ปรารภณา และการคุมกำเนิดภายหลังจกสิ้นสุดการตั้งครมภ์ โดยเปรียบเทียบกับสตรีที่ตั้งครมภ์ปรารภณา

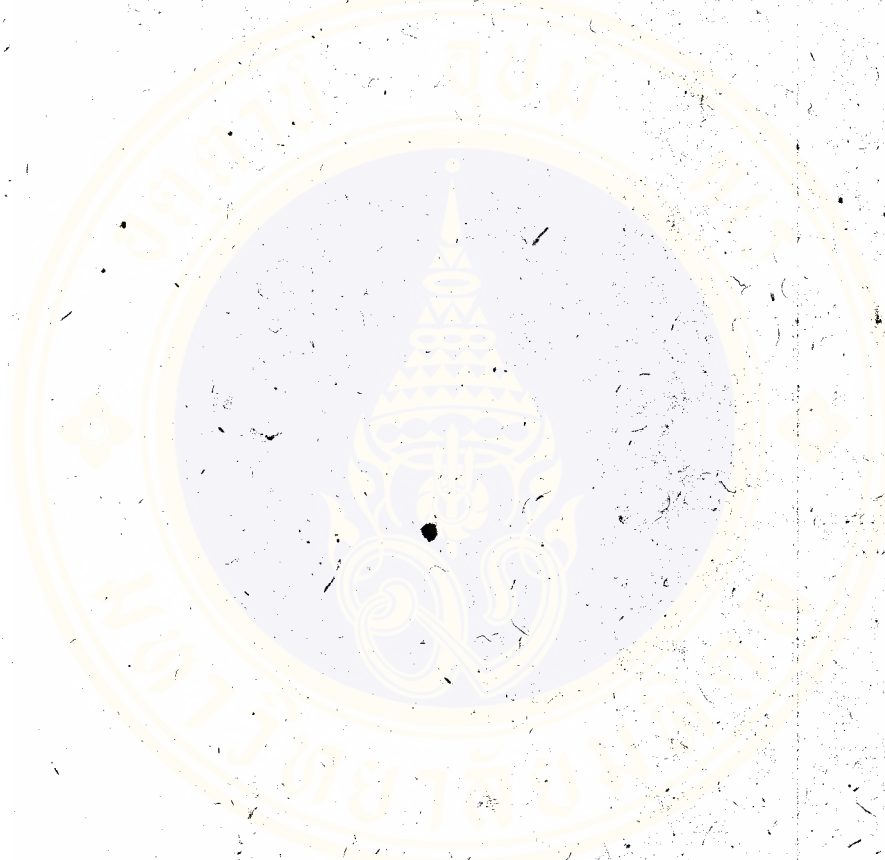
ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจาก โครงการสำรวจสภาวะคุมกำเนิดในประเทศไทยรอบที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้รับการสุ่มตัวอย่างจาก 25 จังหวัด ในทุก ๆ ภาคของประเทศไทย ซึ่งเป็นสตรีวัยเจริญพันธุ์ อายุ 15 - 49 ปี ที่แต่งงานแล้ว เคยตั้งครรภ์มาก่อน ขณะที่ถูกสัมภาษณ์ไม่อยู่ในระหว่างตั้งครรภ์ ส่วนในเรื่องการคุมกำเนิด นำมาวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวที่ไม่ต้องการมีบุตรอีก หรือต้องการเว้นระยะการมีบุตรเท่านั้น

ประชากรที่ทำการศึกษาคือสตรีที่เคยตั้งครรภ์บุตรคนสุดท้ายก่อนการสัมภาษณ์ รวมทั้งสิ้น 5982 คน เป็นสตรีที่ตั้งครรภ์ไม่ปรารถนา 1565 คน และตั้งครรภ์ปรารถนา 4417 คน ผลจากการศึกษาพบว่า

1. อัตราการตั้งครรภ์ไม่ปรารถนาในประเทศไทย มีร้อยละ 26.2 ของการตั้งครรภ์ครั้งสุดท้ายก่อนการสัมภาษณ์ และพบมากที่สุดใ้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 39.5
2. อัตราการทำแท้งในประเทศไทยจากการสำรวจนี้มีร้อยละ 1.5 ของการตั้งครรภ์โดยสตรีที่ตั้งครรภ์ไม่ปรารถนาทำแท้งร้อยละ 1.8 และสตรีที่ตั้งครรภ์ปรารถนาทำแท้งร้อยละ 1.2
3. คุณลักษณะทางด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม ของสตรีที่ตั้งครรภ์ไม่ปรารถนา ได้แก่ อายุ ≥ 35 ปี, อายุแรกสมรส < 20 ปี, การศึกษา $< ป.4$, อาชีพการเกษตร, สถานภาพสมรส แยกกันอยู่ หย่าร้าง หม้าย, จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ > 3 คน, จำนวนบุตรในอุดมคติ > 3 คน, ศาสนาพุทธ ลักษณะเหล่านี้แตกต่างจากสตรีที่ตั้งครรภ์ปรารถนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)
4. สตรีที่ตั้งครรภ์ไม่ปรารถนาและตั้งครรภ์ปรารถนามีผลการตั้งครรภ์ได้แก่ การแท้งเอง, การตายของทารกในครรภ์, การตายของทารกหลังคลอดใน 1 เดือน, การตายของทารกหลังคลอดจาก 1 เดือนถึง 1 ปี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
5. สตรีที่ตั้งครรภ์ไม่ปรารถนามีการคุมกำเนิดภายหลังการตั้งครรภ์น้อยกว่าสตรีที่ตั้งครรภ์ปรารถนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อควบคุมตัวแปรทางด้าน อายุ, การศึกษา, เขตที่อยู่, ความต้องการมีบุตรอีก, อาชีพ, ศาสนา ผลการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งพบว่า สตรีที่ตั้งครรภ์ไม่ปรารถนา จบการศึกษา $> ป.4$ จะมีการคุมกำเนิดภายหลังการตั้งครรภ์มากกว่าสตรีที่ตั้งครรภ์ปรารถนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถนำไปใช้วางแผน เพื่อป้องกันหรือลดอัตราตั้งครรภ์ไม่ปรารถนา จากการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่จำเป็นมากคือ การบริการคุมกำเนิด, การ

ให้เพศศึกษา บริการเหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละแห่งโดยเฉลี่ยพบว่า มีอัตราการตั้งครรภ์
ไม่ปรารถนาในแต่ละภาคแตกต่างกัน ผลกระทบที่ตามมาคือ เกิดที่เด็กจากมารดาตั้งครรภ์ไม่
ปรารถนา ทำให้เกิดปัญหาต่อ ร่างกาย จิตใจ และสังคม ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า
การตั้งครรภ์ไม่ปรารถนาคือ หนึ่งมากในชุมชน และจำเป็นอย่างมากที่สุดของหน่วยงานและองค์กรที่จะ
ศึกษา และแก้ปัญหาเพื่อคุณภาพของประชากรของประเทศไทยต่อไป

Thesis Title PREGNANCY OUTCOME AND CONTRACEPTION OF UNWANTED
PREGNANCY AMONG WOMEN OF REPRODUCTIVE AGE IN
THAILAND

Name Wannarat Suwan

Degree Master of Science (Human Reproduction and
Population Planning)

Thesis Supervisory Committee

Somsak Suthutvoravut, M.D.

Assistant Professor, Faculty of Medicine,
Ramathibodi Hospital, Mahidol University.

Suwachai Intaraprasert, M.D.

Assistant Professor, Faculty of Medicine,
Ramathibodi Hospital, Mahidol University.

Apichat Chamrathirong, B.A., A.M., Ph.D.

Associate Professor, Institute for Population
and Social Research, Mahidol University.

Prasit Pongruengphant, B.Ed, M.Ed

Ramathibodi Hospital, Mahidol University.

Date of Graduation 1 March 1988

ABSTRACT

This study aims to find out the rate of unwanted pregnancy among last pregnancies of Thai women who were interviewed in the third National Contraceptive Prevalence Survey which was carried out in

1984 . In addition to the rate of unwanted pregnancy and induced abortion by regions, the characteristics of women who had unwanted pregnancies will be compared to women with wanted last pregnancy in terms of socioeconomic and demographic characteristics as well as practice of contraception after pregnancy. Outcomes of unwanted pregnancies will also be compared to those of wanted pregnancies.

The third National Contraceptive Prevalence Survey included data from 25 provinces in every region of Thailand selected by stratified multistage sampling. The data was collected by interviewing currently married women of reproductive age (15 - 49 years of age) with history of pregnancy or at that time were pregnant. Because the outcome of pregnancy is an important objective of this study, the latter group was excluded from this study.

In analysis of contraception, the population sample must intend to regulate size or interval of births at the time of interview.

There were 5982 women of reproductive age in this study of which 1565 women had their last pregnancies unwanted and 4417 had wanted last pregnancies . The study reveals that:

1. The rate of unwanted pregnancy was 26.2 % among last pregnancies of women who were interviewed . The highest rate of 39.5 % was found in the North-eastern region of Thailand.

2. The rate of induced abortion was 1.5 % of pregnancies . The rate was slightly higher among unwanted pregnancies than wanted pregnancies (1.8% compared to 1.2 %) .

3. Women with unwanted pregnancy were significantly more in the group of older ages (more than 35 years of age), but younger age of marriage (less than 20 years), low educational level (less than prathom 4), agricultural occupation, divorced or separated marital status, higher number of living children (more than 3) ,

larger ideal family size (more than 3 children) and religion of Buddhism.

4. There was no significant differences in the outcomes of unwanted and wanted pregnancies in terms of rate of spontaneous abortion, still-birth, neonatal deaths and infant deaths.

5. Women with unwanted last pregnancy practised significantly less contraception than those with wanted pregnancy. This findings was slightly modified by variables of age , education, occupation, residency, religion and desire of more children . It is also found that women with unwanted pregnancy will practise more contraception than those with wanted pregnancy only in the group of higher educational level (higher than prathom 4) .

The results of this study will be useful for planning strategies to prevent unwanted pregnancy. The need for more contraceptive services as well as family and sex education is revealed in this study. These services have to be regional specific as the rate and factors controlling the occurrence of unwanted pregnancy are different among different regions . As the results of unwanted pregnancy , infants born to these mothers are expected to have more problems both physically, mentally and socially . The result of this study reveals that these problems of unwanted pregnancy prevails in the community and needs more energy and interest to study and cope with the problems for a better quality of Thai population in the future.